

QUINS SÓN LA BANDERA I L'HIMNE ESPANYOLS?

Vicenç Navarro

25 d'agost de 2012

Arran de les declaracions a un rotatiu català, ARA, de l'esportista català Àlex Fàbregas, participant a les Olimpíades de Londres, en què declarava que no sentia l'himne nacional espanyol, ni tampoc, conseqüentment, la bandera nacional espanyola, com a seus, i sí en canvi sentia la bandera catalana, la Senyera, i l'himne català, els Segadors com a seus, es van mobilitzar les predictibles veus insultants en què tot tipus d'epítets es van dirigir a aquest esportista i als seus defensors.

Tal reacció mostra, una vegada més, l'escassíssima cultura democràtica que existeix en alguns cercles nacionalistes espanyols que han expressat sempre gran hostilitat cap a qualsevol projecte que difereixi del seu. En lloc d'establir un diàleg, la resposta és sempre la mateixa. L'insult tant verbal com físic, inclòs el militar. No en va, la Constitució espanyola atribueix a les Forces Armades la garantia del que anomenen la Unitat d'Espanya, article de la Constitució que entra en clar conflicte amb el principi democràtic que la sobirania rau en la ciutadania. Segons sembla, sota aquesta Constitució, si el poble català decidís separar-se d'Espanya, això seria impedit per l'Exèrcit, encara que la resta de la població espanyola ho

acceptés. En realitat, en aquesta Constitució no hi ha espai per considerar aquesta possibilitat. En altres països on he viscut molts anys durant el meu llarg exili, aquesta possibilitat sí que existeix. Així, als Estats Units, l'Estat de Texas té la potestat, si així ho desitja, de separar-se, possibilitat que, per cert, molts nord-americans de persuasió progressista afavoririen degut a les postures profundament conservadores que aquest Estat sol sostenir i promoure. En un altre país on vaig viure molts anys, Suècia, es va viure a principis del segle XX, el 1905, una separació de part del seu territori, Noruega, sense que hi hagués cap conflicte. Un acord sense més, responent al desig de Noruega i acceptat per Suècia.

A Espanya, l'enorme i asfixiant centralisme del nacionalisme espanyol, més present en les forces conservadores que a les progressistes (tot i que aquestes últimes comparteixen sovint elements importants d'aquest centralisme que caracteritza el nacionalisme espanyol), ha sempre respost amb hostilitat i agressió (inclosa la militar) a tot intent de redefinir aquest Estat, acceptant la descentralització (l'anomenat Estat de les autonomies) precisament per no reconèixer la plurinacionalitat de l'Estat espanyol. És aquest nacionalisme espanyol el que també ha mostrat la Transició espanyola de la dictadura a la democràcia com modèlica, presentant la Constitució com un document exemplar que era millor no canviar (excepte amb nocturnitat i traïdoria per obeir el dictat del govern alemany d'aprovar el pacte fiscal).

Les conseqüències de la Transició inmodèlica

Com he escrit en diverses ocasions, la Transició va distar molt de ser modèlica (veure el meu llibre 'Bienestar insuficiente, Democracia incompleta. De lo que no se habla en nuestro país'). Es va fer en termes molt favorables a les forces conservadores que controlaven l'Estat espanyol. Hi havia un enorme desequilibri entre les forces

polítiques que es van seure a la taula per dissenyar aquesta Transició. D'una banda, les conservadores, hereves de la dictadura, que continuaven tenint un gran poder, controlant, a més de l'Estat, la majoria de mitjans d'informació i persuasió, mentre que les esquerres, que lideraven les forces democràtiques, acabaven de sortir de la presó o de tornar de l'exili. No cal dir que les mobilitzacions obreres van jugar un paper essencial en finalitzar aquella horrible i sagnant dictadura. Però els partits polítics d'esquerra que es van asseure a la taula tenien molt poc poder. Això va donar com a resultat una Transició i una Constitució inmodèliques. El sistema democràtic que va resultar va ser molt limitat, produint un benestar molt insuficient. El que està passant amb les víctimes del que es diu a Espanya "el franquisme" (que s'hauria de dir feixisme) és un clar exemple. Una jutge d'Argentina haurà de protegir els seus drets -responent al dret internacional- degut al fet que els que ho haurien d'haver fet a Espanya no ho van fer. I, Espanya continua sent el país amb la despesa pública social per habitant més baixa de la UE-15.

En aquesta Constitució apareix la bandera borbònica com la bandera espanyola, i la Marxa Reial com a himne nacional, enfront del qual els súbdits han de quadrar-se en silenci. Aquests símbols defineixen bé l'Espanya de la Transició. Però per a milions d'espanyols -que van perdre la mal anomenada Guerra Civil (que va ser un cop militar feixista davant d'un sistema democràtic) i els seus successors, hereus que vam lluitar durant la dictadura per la democràcia-, ni la bandera ni l'himne són els nostres. Ho és per llei, però no els sentim nostres. En realitat, aquell himne va ser l'himne dels colpistes, i la bandera borbònica (amb canvis mínims) va ser la que els colpistes van enarborar en la seva victòria en aquella rebel·lió antidemocràtica (que no hagués guanyat sense l'ajuda militar de Hitler i Mussolini). Aquest rebuig és molt accentuat a Catalunya (on la cultura va ser brutalment reprimida pels colpistes) i no només entre

els independentistes (projecte que respecto encara que no comparteixo) sinó entre gran part de la població.

La bandera republicana

La meva bandera espanyola (tan estimada com La Senyera), és la bandera per la qual els meus pares i la seva generació van lluitar (perdent una guerra) i és la bandera que les forces democràtiques, també a Catalunya, vam defensar durant la dictadura. La bandera republicana, que, per cert, m'alegra veure que apareix cada vegada més a les manifestacions de protesta que estan passant al nostre país. Aquesta bandera lliga les demandes presents d'un món millor amb les nostres lluites i les dels nostres avantpassats per establir una altra Espanya, l'Espanya dels diferents pobles i nacions d'Espanya, en contrast d'aquesta Espanya de l'establishment, responsable de polítiques públiques que estan causant un enorme dolor sense que tinguin cap mandat popular per fer-les, doncs mai van estar en les seves ofertes electorals. En aquesta Espanya, que un número creixent sentim que no és la nostra, hem vist l'intent desesperat de tal establishment liderat per la Monarquia, d'utilitzar els Jocs Olímpics, per mobilitzar el sentiment de suport a la Marxa Reial i a la bandera borbònica, presentant-les com les espanyoles (perquè així ho diu la Constitució), amb la presència activa de la família reial per aconseguir crèdit polític de les merescudes victòries dels esportistes espanyols. Tot això com a indicador de la necessitat que tal establishment sent de legitimar el seu poder que està perdent suport popular ràpidament.

Mentre tot això passa, a Espanya està prohibida l'exhibició, fins i tot en les competicions esportives, de la bandera espanyola que millor representa l'Espanya democràtica, ansiosa de llibertat i solidaritat, per la qual milions d'espanyols van lluitar, sent afusellats, empresonats, torturats i/o exiliats per això. Alhora que la família reial intentava oportunísticament promoure la seva imatge en els Jocs

Oímpics, apareixent sempre en els mitjans d'informació al costat dels equips espanyols vencedors, a Alacant, dies després, un ciutadà era sancionat a l'estadi on es jugava el partit de handbol entre la selecció espanyola i l'algeriana, per voler mostrar el seu suport a l'equip espanyol enarborant la bandera espanyola republicana. El govern espanyol va justificar aquesta sanció amb l'argument que aquest gest "incitava a la violència" (Público, 16.08.12). Això mostra, no només el nivell d'intolerància antidemocràtica de les dretes a Espanya sinó la seva enorme por i inseguretat, conscients que hi ha l'altra Espanya que van derrotar que, no només continua existint, sinó que està creixent.

La necessitat de recuperar la nostra bandera i la nostra cultura republicana

Em diran que estic despertant sentiments que estarien millor guardats per tal de facilitar la convivència. Però els que utilitzen aquesta argumentació ignoren que el costat vencedor mai va adoptar cap mesura conciliadora, que exigiria un canvi radical en el seu comportament amb els vençuts. El cas citat de les víctimes de la dictadura és un exemple vergonyós d'això. Reconciliar-se amb aquesta actitud és oblidar el nostre passat, que és el que l'esquerra mai hauria d'haver fet. Van ser primordialment les esquerres les que van lluitar per la democràcia i van ser primordialment les dretes les que primordialment la van destruir, com ara estan destruint els pocs drets socials i laborals que s'havien aconseguit en el període democràtic.

Un apunt final. És molt important que en les manifestacions de protesta lluitant per una altra Espanya, l'Espanya autènticament democràtica, es recuperi aquesta memòria, entre altres raons, perquè la joventut sàpiga que són continuadors d'altres generacions que van lluitar i de vegades van vèncer. I part d'això és no només recuperar

la bandera republicana, sinó la cultura democràtica que va caracteritzar les esquerres, incloent les cançons de resistència antifeixista. Sorprèn que la multitud no canti en les mobilitzacions de protesta a Espanya, una situació que és gairebé única als dos costats de l'Atlàntic on he viscut. A Itàlia i a França, les cançons de la resistència antifeixista apareixen una i altra vegada en les manifestacions. I als Estats Units, els cants dels moviments socials de protesta són la norma, cantant sovint el que és, a la pràctica, l'himne de l'esquerra americana, 'This Land is your Land'. A Espanya, tenim moltes cançons que milions de veus van cantar en el passat, fins i tot en condicions de clandestinitat i en la seva lluita per la democràcia, cançons que també s'estan oblidant com a part d'aquest oblit històric que les esquerres han practicat. Reforçarien les possibilitats de tenir un futur, si aquestes cançons i tal cultura estiguessin també ara presents en aquestes manifestacions que exigeixen -amb raó- una altra Espanya.